

MUNDUR

Znaczenie munduru

- Mundur jest **zewnętrznym znakiem** naszego ideału. Pokazuje innym, a jednocześnie uświadamia nam samym, że jesteśmy Skautami Europy i chcemy żyć według Zasad Podstawowych i Prawa Harcerskiego.
- Mundur nas **łączy**. Pokazuje, że tworzymy wspólnotę: wszyscy w całej Europie nosimy ten sam mundur i żyjemy tym samym Prawem.
- Mundur jest „tablicą”, która pokazuje **etapy rozwoju** osobistego harcerza, pełnione przez niego funkcje i zdobyte sprawności.
- Mundur jest **piękny**, rozwija poczucie piękna, pomaga stworzyć radosną atmosferę.

Noszenie munduru

Mundur nie jest własnością danego harcerza, lecz całej Federacji. Zakładając mundur, stajemy się „wizytówką” FSE. Dlatego należy dbać o to, żeby mundur był zawsze kompletny według zasad opisanych w ceremoniale, bez dodawania i bez ujmowania czegokolwiek, oraz żeby był czysty i zadbane. To wszystko jest znakiem naszego szacunku wobec Związku, do którego należymy.

Kilka zasad ogólnych co do noszenia munduru:

- Mundur jest codziennym ubiorem harcerza, stosowanym podczas wszystkich zajęć.

- **Koszulę** nosi się z rozpiętym górnym guzikiem oraz podwiniętymi rękawami, co oznacza gotowość do pracy. Dopuszczalne są także krótkie rękawy.
- **Chustę** nosi się na kołnierzyku koszuli lub na swetrze.
- **Sweter** opuszcza się na spodnie lub spódnicę. Kołnierzyk koszuli nie powinien być wyłożony na sweter. Na sweter naszywa się wszystkie oznaczenia noszone na koszuli.
- **Noszenie swetra:** podczas apelów oraz uroczystych chwil cała jednostka powinna być umundurowana jednolicie (*tn. wszyscy ubrani albo w swetry albo bez nich, zgodnie z tym jak jest ubrany szef*). O jednolite umundurowanie warto jednak dbać także podczas innych zajęć.
- **Krótkie spodniki** używane są zawsze w okresie od 15 kwietnia do 15 października (*wilczki i harcerze*).
- **Długie spodnie** noszone są przez wędrowników oraz szefów. Podczas wędrówek jednak mogą nosić krótkie spodniki.
- **Beret** (*ciemnogramatowy*) jest częścią munduru i powinien być zawsze noszony na głowie – z wyjątkiem Mszy świętej, modlitwy oraz przebywania w pomieszczeniach (*harcerze*).
- **Ubranie na deszcz:** granatowa kurtka (*dla wszystkich*).
- **Białe rękawiczki** są noszone wyłącznie przez osobę noszącą sztandar lub przez poczet flagowy.
- **Szefowie wilczków oraz harcerzy** noszą mundur wędrownika. Podczas zajęć ze swoimi jednostkami noszą chustę szczepu zamiast chusty brązowej oraz (*w okresie od 15 kwietnia do 15 października*) krótkie spodniki.

INSYGNIA WSPÓLNE

■ Tkany krzyż FSE

Krzyż FSE nosi się od założenia munduru pośrodku lewej kieszeni koszuli i w tym samym miejscu na swetrze. Na koszulach beżowych nosi się naszywkę z tłem beżowym, na koszulach błękitnych i na swetrach – z tłem granatowym.

■ Naszywka Stowarzyszenia

Naszywkę Stowarzyszenia nosi się tuż nad patką prawej kieszeni koszuli lub w odpowiadającym miejscu na swetrze.

■ Flaga narodowa

Nosi się ją naszytą centralnie tuż nad naszywką Stowarzyszenia. Flaga ma wymiary 4 cm długości i 2 cm wysokości.

■ Naszywka szczepu/kręgu/ogniska

Jest noszona bezpośrednio pod wszyciem prawego rękawa. Umieszcza się na niej pełną nazwę szczepu, kręgu lub ogniska wg wzoru:

KRĄG ŚW. ANDRZEJA BOBOLI
1. HUFIEC GARWOLIŃSKO-PILAWSKI

2. SZCZEP WARSZAWSKI FSE
ŚW. MAŁGORZATY MARIII ALACOQUE

Naszywkę szczepu umieszcza się pod naszywką kręgu/ogniska (*szefowe i szefowie*).

■ Herb chorągwi

Jest on noszony na prawym ramieniu bezpośrednio pod naszywką szczepu.

■ Chusta szczepu

Trójkątna, w jednolitym kolorze (*nie używa się koloru czarnego*), z obszawką 2 cm szerokości w innym kolorze. Zakłada się ją na kołnierzyk koszuli lub na sweter.

■ Inne chusty

- kwadratowe błękitne chusty z okręgiem z dwunastu gwiazd zarezerwowane są dla naczelnictwa,
- czerwone chusty noszą przewodniczeki,
- brązowe chusty noszą wędrownicy,

■ Pierścień do chusty

Pierścień do chusty jest potrójnie skręcany, zrobiony ze skórzanego rzemyka o kwadratowym przekroju.

Szefowie z patentem podharcmistra i harcmistrza noszą pierścień podwójnie skręcany, zrobiony z grubszego rzemyka o okrągłym przekroju.

■ Pas z kłamrą FSE

Częścią munduru jest skórzany pasek z kłamrą FSE.

■ Baretki

Baretki oznaczające pełnioną funkcję nosi się na obu naramiennikach koszuli oraz na swetrze po ceremonii mianowania, a w przypadku przybocznych po ceremonii Przysięgi Wierności przybocznego.

■ Drewniana odznaka

Harc mistrzowie noszą przy chuście dwie drewniane beleczki zawieszane na rzemyku – tzw. „drewnianą odznakę”.

■ Naszywki obozów

Naszywki obozów narodowych i międzynarodowych nosi się pośrodku prawej kieszeni do dnia 31 grudnia roku, w którym miał miejsce dany obóz.

■ Insignia cywilne

Wspólnym oznaczeniem dla wszystkich gałęzi jest miniaturowa krzyżka FSE. Może być noszona na ubraniu cywilnym począwszy od złożenia Przysięgi.

MUNDUR HARCERKI

Beret granatowy

Koszula błękitna z naszywkami, rękawy koszuli są zawsze podwinięte, ostatni guzik kołnierzyka jest zawsze rozpięty

Spódnica granatowa, pasek skórzany z klamrą FSE

Podkolanówki granatowe

Sweter granatowy z naszywkami, opuszcza się na spódnicę, kołnierzyk koszuli nie powinien być wyłożony na sweter; noszenie swetra powinno być w zastępie ujednolicone

MUNDUR HARCERZA

Beret granatowy

Koszula beżowa z naszywkami, rękawy koszuli są zawsze podwinięte, ostatni guzik kołnierzyka jest zawsze rozpięty

Krótkie spodniki granatowe sztruksowe (*długość na szerokość dłoni nad kolana*), pasek skórzany z kłamrą FSE

Skarpety krótkie granatowe (*długie tylko gdy jest zimno*)

Sweter granatowy z naszywkami, opuszcza się na spodnie, kołnierzyk koszuli nie powinien być wyłożony na sweter; noszenie swetra powinno być w zastępie ujednolicone

INSYGNIA HARCERSKIE

■ Krzyż na Przysięczenie

Metalowy ośmioramienny krzyż z lilijką wpisaną w obręcz z napisem FSE. Jest on wręczany w chwili złożenia Przysięczenia i przypinany do beretu; nosi się go nad lewą skronią.

■ Tkany krzyż FSE

Jest noszony począwszy od założenia munduru (*od Przysięgi Wierności*) pośrodku lewej kieszeni koszuli (*tło granatowe – dziewczęta, tło beżowe – chłopcy*) i w tym samym miejscu na swetrze (*tło granatowe*).

■ Chusta szczepu

Harcerki i harcerze noszą chusty w barwach szczepu. Chustę otrzymuje się podczas ceremonii Przysięgi Wierności.

Pierścień do chusty jest potrójnie skręcany, zrobiony ze skórzanego rzemyka o kwadratowym przekroju. Chustę nosi się na kołnierzyku koszuli lub na swetrze.

■ Nawęż zastępu

Dwie tasiemki długości 25 cm i szerokości 2 cm w barwach zastępu, złożone na pół i zawieszane na sznureczku na lewym naramienniku koszuli i w tym samym miejscu na swetrze. Nawęż otrzymuje się podczas Przysięgi Wierności.

Barwy zastępu są te same co barwy proporca, które znajdują się w katalogu nazw i barw zastępów (*str. 67*). Tasiemka ze-

wnętrzna nawęzu odpowiada kolorowi sylwetki zwierzęcia, a tasiemka wewnętrzna kolorowi tła proporca.

■ Zastępowa/zastępowy

Nosi dwie białe tasiemki naszyte pionowo po obu stronach fałdy lewej kieszeni koszuli oraz biały sznur na szyi. Tasiemki mają taką samą długość jak kieszeń i szerokość 2 cm.

■ Czołowa/czołowy

Nosi białą tasiemkę naszytą pionowo pośrodku lewej kieszeni koszuli, przechodzącą niejako pod naszywką z krzyżem (*oskrzydłając ją z góry i z dołu*). Nie ma obrzędu mianowania czołowego.

■ Odznaka stopnia

Nosi się ją na lewym rękawie, tuż pod końcem nawęzu zastępu. Stopnie są przyznawane podczas Sądu Honorowego. Sama odznaka zaś jest wręczana oficjalnie przez drużynowego na apelu. Oznaczenia stopnia nie są gromadzone na mundurze, lecz zastępowane naszywką aktualnie posiadanego stopnia:

- tropicielka/wywiadowca – lilijka biało-zielona,
- pionierka/ćwik – lilijka biało-czerwona.

■ Oznaczenie funkcji

Każdy członek zastępu pełni odpowiedzialną funkcję w zastępie. Doskonali się w technice związanej z nią i naucza jej pozostałych członków zastępu. Jest także odpowiedzialny za dobre wykonanie tej techniki, gdy ta jest używana przez

zastęp. Do niego też należy opieka nad sprzętem związanym z daną techniką.

Naszywkę funkcji nosi się nad naszywką Stowarzyszenia. Naszywkę wybiera się spośród istniejących odznak sprawności (*patrz książeczkę „Odznaki”*), tak by pasowała do danej techniki.

Oprócz funkcji w zastępie pełnione są także obowiązki. Nie nosi się jednak żadnych oznaczeń pełnionego obowiązku.

■ Sprawności

Przyszywa się je na prawym ramieniu w kolejności otrzymania, od góry do dołu rękawa, zaczynając 1 cm pod herbem chorągwi. Umieszcza się je jedna obok drugiej, tak by się zazębiały i tworzyły wspólny wielobok.

Sprawności można zdobywać dopiero po otrzymaniu stopnia tropicielki/wywiadowcy.

■ Patenty mistrzowskie

Metalowe odznaki patentów mistrzowskich nosi się nad lewą kieszenią. Mogą być zdobywane po otrzymaniu stopnia pionierki/ćwika.

